

Metodický manuál

Ked' predmety rozprávajú...

(práca s predmetmi, objektové učenie)

Projekt: CLT01009 Otvorený depozitár

Aktivita 4: Vzdelávanie prostredníctvom múzejných predmetov

Vzdelávacie centrum Múzea SNP, jún 2022

Všetky predmety majú svoj príbeh, ktorý môžu rozprávať... Predmety, ktoré prechádzajú z rúk jednej generácie do druhej nám rozprávajú o našich predkoch a o histórii našej spoločnosti...

Objektové učenie predstavuje základnú edukačnú metódu všetkých múzeí. Metóda je postavená na využívaní múzejných zbierkach a exponátoch v procese vzdelávania návštevníkov. Objektové učenie sprístupňuje odborné informácie o zbierkovom predmete, a to zrozumiteľným a zaujímavým spôsobom. Je to metóda skúmania a lepšieho pochopenia predmetov, ktorá podporuje pozitívny vzťah návštevníkov k minulým i súčasným kultúram.

„Sú určité vedomosti, ktoré sa dajú získať výhradne prostredníctvom štúdia predmetov a sú taktiež mnohé veci, ktoré môžeme študovať pomocou predmetu oveľa lepšie než inými spôsobmi. Veľkým prínosom objektového učenia je to, že človek sa týmto spôsobom ďaleko lepšie naučí úcte k predmetom, ktoré ho v jeho bežnom živote obklopujú. Predmety vytvárajú náš svet a sú pre jeho chápanie rovnako dôležité ako náš jazyk.“¹

Využívanie objektového učenia stimuluje u návštevníkov rozvoj kompetencií v motivačnej, kognitívnej a vedomostnej oblasti. Objekty v múzeách predstavujú pre návštevníka významný motivačný potenciál, rozvíjajú totiž jeho potrebu „vedieť čo najviac“. Spočiatku predmet návštevníka zaujme, následne zapojí jeho zvedavosť, tvorivosť a nakoniec ho stimuluje k vlastnému výskumu. Práca s predmetmi preto tvorí jednu zo základných foriem aktívneho učenia, pričom pomáha rozvíjať i abstraktné myslenie návštevníka. Samotné predmety taktiež podporujú rozvoj tvorivých i emočných vlastností človeka. Reálny charakter predmetov významne podporuje rozvoj pamäte: fyzický kontakt, praktická skúsenosť a prežité emócie v pamäti návštevníka dlhodobo pretrvávajú.

Pozorovanie, dotýkanie sa a skúmanie predmetov predstavuje prvý stupeň analýzy akéhokoľvek predmetu. Vznikne veľké množstvo otázok, ktoré budú spadať do rôznych oblastí. Či už pôjde o **fyzické vlastnosti predmetu, konštrukciu, funkciu, dizajn alebo hodnotu**. Odpovede na otázky môže návštevník zistiť **pozorovaním, výskumom, vedomosťami a diskusiou**. Následne **vyvodí závery** a urobí **syntézu** toho, čo zistil.

---

1 Gail Durbin, Susan Morris, Sue Wilkinson, Learning from objects. In: Brána muzea otvorená. Nadácia Open Society Fund Praha. Juko, 2012. ISBN 8086213285. 583 s.

Výhody objektového učenia pri edukácii detí a mládeže:

„Rozprávaj a ja zabudnem. Uč ma a ja si zapamätám. Zapoj ma a ja sa naučím...“²

Predmety sú fascinujúce a práca s nimi nie je vekovo obmedzená

Objektové učenie je metóda, ktorú môžeme použiť pri všetkých cieľových skupinách, typoch skupín a veku návštevníkov. Rovnaký predmet, či skupinu predmetov môžeme použiť pri rôzne starých deťoch, stačí zmeniť nasmerovanie otázok a program konštruovať viac či menej náročne. Výhodou je tiež, že na to aby sa deti mohli zapojiť do programu objektového učenia, nepotrebujú žiadne špecifické zručnosti či vedomosti, nemusia vedieť písať, čítať, strihať a pod. Súčasne majú predmety schopnosť návštevníka fascinovať.

Predmety dokumentujú dejiny každodennosti

Výhodou práce s predmetmi je tiež, že predstavujú históriu každodenného života v minulosti a umožnia deťom lepšie pochopiť aj život „obyčajných“ ľudí v minulosti a to, že naše dejiny a tradície nevytvárajú len veľké dejinné udalosti, ale každodenný život. Naši predkovia, ktorí žili obyčajným životom „smrteľníkov“, nezanechali po sebe toľko písomných prameňov, len niektorí z nich písali listy, ktoré sa zachovali, alebo spievali piesne, ktoré poznáme dodnes. Hlavným svedkom – hmotným prameňom ich každodenného života sú však predmety, ktoré vyrobili a používali a ktoré sa nám zachovali dodnes.

Práca s predmetmi pomáha rozvíjať kompetencie žiakov

Dôležitým benefitom objektového učenia je, že žiakom dáva priestor na rozvoj kritického myslenia, zlepšovanie kognitívnych kompetencií, prehľbuje ich vedomosti o danej dobe, z ktorej predmet pochádza, kreuje ich tvorivosť a súčasne ich učí pozorovať a skúmať veci okolo nás. Cez predmety „ožije história“, preto vďaka využívaniu metód a foriem zážitkovej pedagogiky práca s exponátmi prináša lepšie pochopenie dejín, vychováva k rešpektu, tolerancii, k národným hodnotám a vlastenectvu. Prepája minulosť so súčasnosťou, vychováva k odmietaniu diskriminácie, rasizmu a extrémizmu.

Ponúka priestor na riešenie otázok typu: Čo s tým môžeme urobiť? Čo môžeme zmeniť?

---

2 Brabcová, Alexandra: Múzejná pedagogika. Učebné texty. Bratislava. Slovenské národné múzeum. ISBN 978-80-8060-314-4. s. 26

Objektové učenie

Skúmanie a analýza predmetu

Pri skúmaní predloženého predmetu si môžete pomôcť nasledujúcimi otázkami:

<i>Fyzické vlastnosti</i>	<i>Ďalšie otázky</i>	<i>Poznámky</i>
Ako to vyzerá?	Ako to vonia?	
	Ako to znie?	
	Akú to má farbu?	
	Z čoho je to vyrobené?	
Aké to je?	Je to prírodný alebo umelý materiál?	
	Je predmet kompletný?	
	Bol zmenený? Opravený?	
	Je predmet opotrebovaný?	

<i>Konštrukcia</i>	<i>Ďalšie otázky</i>	<i>Poznámky</i>
Ako to bolo vyrobené?	Je to vyrobené ručne alebo strojovo?	
	Bolo to vyrobené vo forme alebo po častiach?	
	Ako boli časti pospájané?	

<i>Funkcia</i>	<i>Ďalšie otázky</i>	<i>Poznámky</i>
K akému účelu bol predmet navrhnutý?	Ako bol predmet používaný? Zmenil sa jeho spôsob využitia?	

<i>Dizajn</i>	<i>Ďalšie otázky</i>	<i>Poznámky</i>
Je predmet dobre navrhnutý?	Plní predmet dobre svoju funkciu, pre ktorú bol navrhnutý? Boli použité vhodné materiály? Je predmet zdobený? Páči sa vám ako predmet vyzerá? Páčil by sa predmet ďalším ľuďom? Ako by ste jeho tvar a dizajn vylepšili?	

<i>Hodnota</i>	<i>Ďalšie otázky</i>	<i>Poznámky</i>
Akú má predmet hodnotu?	Pre ľudí, ktorí ho vyrobili? Pre ľudí, ktorí ho používali? Pre ľudí, ktorí ho vlastnia dnes? Pre teba? Pre múzeum?	

Ďalšie pomocné otázky:

Čo nám napovedá predmet o ľuďoch, ktorí ho používali, o našej spoločnosti?

Koľko takýchto predmetov sa denne používalo?

Opíšte rozmery predmetu, výšku, váhu...

Je niečo, čo podľa Vás nahradilo tento predmet?

Predstavte si, že tým predmetom ste vy sami. Povedzte nám svoj životný príbeh... Uplatňujeme medzipredmetové vzťahy, žiaci tvoria príbeh predmetu, realizujú tvorivé, umelecké písanie. Ideálna je aj práca v skupinách. Učiteľ môže vyhlásiť napríklad súťaž o najbláznivejší príbeh, interpretáciu.

Aktivity v škole po návšteve múzea:

Žiak si do školy prinesie predmet, prostredníctvom ktorého môže odprezentovať svoju rodinu alebo konkrétneho člena rodiny.

Vysvetlí, prečo si vybral práve tento predmet a začne ho prezentovať na základe vyššie uvedeníh pomocných otázok. Následne plynule prechádza k samotnému majiteľovi predmetu. Odpovedá na otázky:

Kto to je? Kedy žil? Kde žil? Prečo si si vybral/vybrala práve tohto rodinného príslušníka? Čo je na ňom zaujímavé? Odkiaľ pochádza Vaša rodina? Koľká generácia v poradí je práve Tvoja rodina, v ktorej žiješ? Má Tvoja rodina ešte nejaký vzťah k miestu, odkiaľ sa prisťahovala? Prečo sa na toto miesto presťahovala? Má predmet nejaký vzťah k miestu, kde teraz tvoja rodina žije? Odkiaľ predmet pochádza? Je cennou rodinnou pamiatkou, ktorá má v dome svoje zvláštne miesto? Keby ste predmet dali do múzea, aký popis by ste k nemu vytvorili?

Žiaci môžu zo svojich predmetov urobiť v triede výstavu. V rámci kreatívnej časti a využitia medzipredmetových vzťahov môžu opäť vytvoriť umeleckú prózu a napísať príbeh svojho predmetu a rodiny, ktorý zakomponujú do konkrétneho historického obdobia, kedy predmet vznikol a následne sa dostal k svojmu majiteľovi.